

Sygn. akt VIII GC 437/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 kwietnia 2015 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie VIII Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Górska

Protokolant: Patrycja Predko

po rozpoznaniu w dniu 17 kwietnia 2015 roku w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa Zakładu Handlowo-Usługowego (...) J. R., M. R., (...) spółki jawnej w S.

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w D.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

I. uznaje za bezskuteczną w stosunku do powoda Zakładu Handlowo-Usługowego (...) J. R., M. R., (...) spółki jawnej w S. umowę zawartą w dniu 28 lutego 2014 roku pomiędzy P. K. a (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w D. dotyczącą przelewu wierzytelności P. K. wobec Gminy L. w kwocie 159.455,08 zł (stu pięćdziesięciu dziewięciu tysięcy czterystu pięćdziesięciu pięciu złotych ośmiu groszy) - w celu zaspokojenia wierzytelności powoda wobec P. K. wynikających z nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym wydanego w dniu 14 grudnia 2012 roku w sprawie X GNc 3615/12;

II. zasądza od pozwanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w D. na rzecz powoda Zakładu Handlowo-Usługowego (...) J. R., M. R., (...) spółki jawnej w S. kwotę 773 zł (siedmiuset siedemdziesięciu trzech złotych) tytułem kosztów procesu;

III. nakazuje pobrać od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Szczecinie kwotę 3.779 zł (trzech tysięcy siedmiuset siedemdziesięciu dziewięciu złotych) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Sygn. akt VIII GC 437/14

UZASADNIENIE

Powódka Zakład Handlowo – Usługowy (...) J. R., M. R., (...) spółka jawna w S. wniosła o uznanie za bezskuteczny w stosunku do niej przelew wierzytelności z dnia 6 marca 2014 r., mocą którego P. K. przeniósł przysługującą mu wierzytelność od Gminy L. w kwocie 159.455,08 zł na pozwaną (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w D. oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania.

W uzasadnieniu powódka wskazała, że z jej wniosku toczy się przed komornikiem sądowym przy Sądzie Rejonowym w Gryfinie postępowanie egzekucyjne przeciwko dłużnikowi P. K. na podstawie tytułu wykonawczego – nakazu zapłaty z weksla z dnia 14 grudnia 2012 r. Egzekucja jest bezskuteczna, dłużnik nie posiada majątku, do którego można byłoby skierować egzekucję. Powódka otrzymała informację, że w dniu 6 marca 2014 r. Gmina L. została poinformowana przez P. K. o dokonaniu przelewu wierzytelności przysługującej mu wobec gminy na rzecz pozwanej. W ten sposób dłużnik pozbawił się składnika majątku, do którego powódka i inni wierzyciele skierowali egzekucję. W

ocenie powódki ta czynność prawna została dokonana przez dłużnika z pełną świadomością pokrzywdzenia powódki, bowiem dłużnik wiedział o istnieniu wierzytelności a powódki, a pozwana jest podmiotem stworzonym przez dłużnika w celu przeprowadzania operacji polegających na pokrzywdzeniu wierzycieli. Jedynym udziałowcem pozwanej jest małżonka dłużnika, zaś prezesem zarządu pozwanej jest sam dłużnik. Powódka zauważyła, że wskutek omawianej czynności dłużnik stał się praktycznie niewypłacalny, a kwoty należnej mu od Gminy L. nie zamierza przeznaczyć na zapłatę swoich długów.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego oraz opłaty od pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu pozwana wskazała, że nie zawierała umowy wskazanej w pozwie z P. K.. Z ostrożności procesowej podniosła, że zaskarżona skargą pauliańską czynność zachowuje ważność i jest bezskuteczna jedynie w stosunku do wierzyciela, który czynność zaskarżył. Na podstawie wyroku uwzględniającego skargę pauliańską wierzyciel nie może wszcząć egzekucji przeciwko osobie trzeciej. Wskazała, że wyrokiem wydanym w sprawie o sygn. akt VIII GC 210/14 Sąd Okręgowy uznał za bezskuteczną wobec G. G. umowę przelewu wierzytelności z dnia 28 lutego 2014 r., zawarta pomiędzy P. K. a pozwaną do wysokości 159.455,08 zł. Wobec powyższego pozwana cała uzyskaną na podstawie ww. umowy korzyść majątkową zobowiązana jest świadczyć na rzecz G. G.. W tej sytuacji powódka nie może dochodzić uznania umowy przelewu wierzytelności za bezskuteczną, bowiem uzyskaną z tytułu zawarcia tej umowy korzyść majątkową pozwana ma zwrócić. Pozwana nie jest dłużnikiem powódki lecz osobą trzecią, stąd jej odpowiedzialność zachodzi tylko i wyłącznie w granicach uzyskanej korzyści.

Na rozprawie w dniu 17 kwietnia 2015 r. powódka sprecyzowała, że domaga się uznania za bezskuteczną w stosunku do niej umowy przelewu wierzytelności z dnia 28 lutego 2014 r., wskazaną w zawiadomieniu i przelewie wierzytelności z dnia 6 marca 2014 r.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z weksla z dnia 14 grudnia 2012 r. Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie uwzględnił powództwo Zakładu Handlowo – Usługowego (...) J. R., M. R., (...) spółki jawnej w S. przeciwko P. K. o zapłatę kwoty 63.087,10 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 20 listopada 2012 r. i kosztami procesu (sygn. akt X GNC 3615/12).

Postanowieniem z dnia 28 stycznia 2013 r. nakaz zapłaty został zaopatrzony w klauzulę wykonalności.

Dowód:

- nakaz zapłaty z dnia 14.12.2012 r. k. 24
- postanowienie z dnia 28.01.2013 r. k. 25

W oparciu o tytuł wykonawczy na wniosek powódki wszczęte zostało postępowanie egzekucyjne. W toku postępowania prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Gryfinie dokonano zajęcia wierzytelności przysługujących P. K. od Gminy S. oraz od Gminy L. (sygn. KM 16/14).

Dłużnik P. K. miał również innych wierzycieli, na wniosek których wszczęte zostało przeciwko niemu postępowanie egzekucyjne. Jednym z nich był G. G.. Komornik sądowy zawiadomił powódkę, że wierzytelność przysługująca P. K. względem Gminy L. została przelana na rzecz pozwanej spółki.

W toku postępowania egzekucyjnego w dniu 20 lutego 2014 r. dłużnik złożył oświadczenie, w którym wskazał że jest zatrudniony w spółce i otrzymuje wynagrodzenie w wysokości najniższej krajowej pensji. Działalność prowadzona przez spółkę nie przynosi dochodów z uwagi na brak zleceń, a sytuacja majątkowa jest uzależniona od spłaty zadłużenia przez dłużników.

Dowód:

- postanowienie o przekazaniu sprawy k. 26
- zajęcie wierzytelności z dnia 4.02.2014 r. k. 100
- zajęcie wierzytelności z dnia 13.03.2014 r. k. 102
- oświadczenie z dnia 10.02.2014 r. k. 101
- zawiadomienie k. 103

Jedynym wspólnikiem pozwanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w D. jest małżonka P. M. I. K.. Prezesem zarządu spółki jest P. K.. Siedzibą spółki jest (...), lokal nr (...).

Dowód:

- odpis z KRS k. 15-20

Pismem z dnia 3 marca 2014 r. P. K. zawiadomił Gminę L. o przeniesieniu na rzecz pozwanej wierzytelności przysługującej mu wobec ww. gminy w kwocie 159.455,08 zł, objętej ugodą zawartą przed Sądem Rejonowym w Żarach w postępowaniu toczącym się pod sygn. akt I Co 2372/13. W kolejnym zawiadomieniu, datowanym na 6 marca 2015 r. wskazano, że wierzytelność należy bez osobnego wezwania przekazać na rzecz pozwanej spółki (...). W pismach jako adres zamieszkania P. K. wskazano (...) (...) (...) (...) S..

W piśmie do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Gryfinie Gmina L. powoływała się na przelew wierzytelności wskazując, że P. K. nie przysługuje wierzytelność w kwocie 159.455,08 zł od gminy. Poinformowała również, że pierwsza transzę należności w wysokości 53.151,69 zł wysłała na konto pozwanej spółki.

Dowód:

- zawiadomienie o cesji z dnia 3.03.2014 r. k. 21
- zawiadomienie o przelewie wierzytelności z dnia 6.03.2015 r. k. 22
- pismo z dnia 14.04.2014 r. k. 23
- zawiadomienie z dnia 15.04.2014 r. k. 103

Prokuratura Rejonowa w Gryfinie wszczęła śledztwo w sprawie udaremnienia egzekucji na szkodę powódki i innych wierzycieli przez P. K., prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwa (...), to jest o czyn z art. 300 § 2 k.k.

Dowód:

- zawiadomienie o wszczęciu śledztwa z dnia 4.06.2014 r. k. 106

W dniu 12 czerwca 2014 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Gryfinie zawiadomił pozwaną o zajęciu wierzytelności przysługującej jej w stosunku do P. K. .

Dowód:

- zajęcie wierzytelności z dnia 12.06.2014 r. k. 107

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 5 września 2014 r. uznano za bezskuteczną w stosunku do G. G. czynność prawną w postaci umowy z dnia 28 lutego 2014 r. zawartej pomiędzy P. K. a pozwaną, dotyczącej przelewu wierzytelności P. K. wobec Gminy L. w kwocie 159.455,08 zł (sygn. alt VIII GC 210/14).

Okoliczność bezsporna

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Stan faktyczny w niniejszej sprawie ustalony został na podstawie dokumentów przedłożonych przez stronę powodową oraz dokumentów, znajdujących się w aktach postępowania egzekucyjnego o sygn. KM 16/14, w tym zawiadomień o zajęciu wierzytelności i zawiadomień o przelewie. Strona pozwana nie kwestionowała wiarygodności powołanych dokumentów, zaś Sąd również nie powziął żadnych wątpliwości co do ich prawdziwości.

Podstawę prawną powództwa stanowił art. 527 k.c. Zgodnie z powołanym uregulowaniem gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć (§1). Czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności (§2). Jeżeli skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (§3).

W pierwszej kolejności podkreślić trzeba, że Sąd uznał, iż przedmiotem żądania była umowa przelewu wierzytelności datowana na 28 lutego 2014 r., nie zaś - jak wskazano pierwotnie w pozwie - umowa z dnia 6 marca 2014 r. W odpowiedzi na pozew pozwana zakwestionowała fakt zawarcia powyższej umowy, a konkretnie fakt zawarcia umowy z P. K. we wskazanej dacie. Niemniej, na rozprawie w dniu 17 kwietnia 2015 r. pełnomocnik powódki oświadczył, że strona powodowa domaga się uznania za bezskuteczną umowy przelewu wierzytelności dłużnika P. K. wobec Gminy L. w kwocie 159.455,08 zł, o którym to przelewie zawiadomiono w piśmie z dnia 6 marca 2014 r. W podanym piśmie wskazano natomiast wyraźnie, że dotyczy ono umowy z dnia 28 lutego 2014 r. Nadto, w odpowiedzi na pozew, przedstawiając argumenty dotyczące stwierdzenia bezskuteczności umowy przelewu wierzytelności w stosunku do innego wierzyciela – G. G., pozwana powoływała się na umowę przelewu wierzytelności z dnia 28 lutego 2014 r. W kontekście powyższych okoliczności nie budzi wątpliwości okoliczność, iż to w podanej powyżej dacie doszło do zawarcia umowy przelewu wierzytelności w wysokości 159.455,08 zł pomiędzy pozwaną a dłużnikiem P. K.. Ostatecznie zatem to ta umowa była przedmiotem osądu w niniejszej sprawie.

Przechodząc do merytorycznej oceny zasadności powództwa Sąd uznał, że w niniejszym stanie faktycznym spełnione zostały wszystkie przesłanki skargi pauliańskiej, określone w art. 527 § 1 k.c. W doktrynie wskazuje się, że na podstawie komentowanego przepisu można wyróżnić następujące przesłanki warunkujące możliwość skorzystania przez uprawnionego z ochrony pauliańskiej: 1) istnienie godnego ochrony interesu wierzyciela w postaci wierzytelności, 2) dokonanie przez dłużnika czynności prawnej z osobą trzecią, 3) pokrzywdzenie wierzyciela wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika, 4) dokonanie przez dłużnika czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, 5) uzyskanie wskutek tej czynności korzyści majątkowej przez osobę trzecią, 6) działanie osoby trzeciej w złej wierze. Dla zastosowania skargi pauliańskiej wszystkie wymienione przesłanki muszą wystąpić kumulatywnie, a ciężar ich udowodnienia co do zasady, zgodnie z regułą dowodową wyrażoną w art. 6 k.c., obciąża wierzyciela.

Wystąpienie powołanych powyżej okoliczności w niniejszej sprawie nie budziło wątpliwości. Po pierwsze bowiem okoliczności te nie były kwestionowane przez stronę pozwaną, a zatem mogły być przyjęte przez Sąd przez sam fakt braku zaprzeczenia im i fakt braku odniesienia się przez pozwaną do twierdzeń, które przedstawił powód w pozwie.

Zgodnie bowiem z art. 230 k.c. gdy strona nie wypowie się co do twierdzeń strony przeciwnej o faktach, sąd, mając na uwadze wyniki całej rozprawy, może fakty te uznać za przyznane. W niniejszej sprawie podstawę do poczynienia ustaleń faktycznych stanowiły wyłącznie dokumenty, strony nie wnosiły o przeprowadzenie dowodów z zeznań świadków czy przedstawicieli stron. W tej sytuacji uprawnione było oparcie się wyłącznie na treści przedłożonych przez stronę powodową dokumentów, których wiarygodności pozwana nie podważała. Nie twierdziła również, aby twierdzenia przedstawione w pozwie, dla poparcia których powołano analizowane dowody z dokumentów, nie były prawdziwe, nie znajdowały oparcia w rzeczywistości. Skoro zatem strona pozwana nie podnosiła, aby którakolwiek z przesłanek skargi pauliańskiej nie została spełniona i nie przedstawiła żadnego materiału dowodowego, który pozwalałby na przeciwstawienie się argumentom strony powodowej, w ocenie Sądu zaistniały podstawy aby twierdzenia strony powodowej uznać za przyznane.

Abstrahując od powyższego zgromadzony materiał dowodowy dawał podstawę do poczynienia ustaleń faktycznych, zgodnych z twierdzeniami strony powodowej. W kontekście dokumentów postępowania egzekucyjnego – zawiadomień o zajęciu wierzytelności, zawiadomienia z dnia 15 kwietnia 2014 r., nakazu zapłaty i postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności nie budzi wątpliwości okoliczność, że powódce przysługuje wierzytelność w stosunku do dłużnika P. K. (przesłanka nr 1). Przedstawione zawiadomienia o przelewie wierzytelności datowane na 3 marca 2014 r. i 6 marca 2014 r. świadczą zaś o tym, że dłużnik zawarł umowę przelewu wierzytelności z osobą trzecią – z pozwaną (przesłanka nr 2). Istnienie pokrzywdzenia po stronie powodowej rozpatrywać należy w kontekście brzmienia art. 527 § 2 k.c. Biorąc zaś pod uwagę okoliczność, że powódka nie mogła uzyskać dotychczas zaspokojenia, w tym także z wierzytelności przysługującej dłużnikowi w stosunku do Gminy L., okoliczność ta jest tożsama z powstaniem stanu niewypłacalności w wyższym stopniu (przesłanka nr 3). Sąd przyjął również, że zawierając umowę przelewu wierzytelności dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Świadomość taka istnieje, gdy dłużnik wie w momencie dokonywania czynności prawnej, że na skutek czynności prawnej określone aktywa wyjdą z jego majątku i że z tego powodu wierzyciele będą mieli trudności z zaspokojeniem. Mając zaś na uwadze okoliczność, że wierzytelność powódki wynika z nakazu zapłaty z 2012 r. nie sposób uznać, aby dłużnik nie był świadomy jej istnienia i braku możliwości zaspokojenia powódki w 2014 r., tym bardziej wobec treści oświadczenia z dnia 10 lutego 2014 r., w którym wskazał że jego sytuacja majątkowa jest uzależniona wyłącznie od spłaty należności przez dłużników (przesłanka nr 4). Pozwana spółka uzyskała z pewnością korzyść majątkową w związku z zaskarżoną czynnością prawną, bowiem chociażby z pisma komornika sądowego z dnia 15 kwietnia 2014 r. i pisma Gminy L. z dnia 14 kwietnia 2014 r. wynika, że gmina już wówczas przekazała na rzecz pozwanej przynajmniej część środków, przysługujących jej w związku z nabyciem wierzytelności (przesłanka nr 5). Co się zaś tyczy działania pozwanej w złej wierze, zastosowanie w tym zakresie znajdzie art. 527 § 3 k.c. Domniemanie, że pozwana wiedziała, że dłużnik działa z pokrzywdzeniem wierzycieli może być zastosowane wobec faktu, że według odpisu z Krajowego Rejestru Sądowego dłużnik jest prezesem zarządu pozwanej, a osoba dla niego bliska - jego małżonka jest jedynym udziałowcem spółki (przesłanka nr 6).

Przeciwstawiając się żądaniu powódki strona pozwana podnosiła, że przeszkodą dla uwzględnienia powództwa stanowi ubezskutecznienie umowy z dnia 28 lutego 2014 r. w stosunku do innego wierzyciela i fakt, że pozwana całą uzyskaną w wyniku przelewu kwotę zobowiązana jest świadczyć właśnie na rzecz tegoż wierzyciela. Dla oceny zasadności powództwa nie miała zdaniem Sądu istotnego znaczenia okoliczność, że w innej sprawie Sąd stwierdził bezskuteczność analizowanej umowy wobec innego wierzyciela, a konkretnie wobec G. G.. Fakt ten może wpływać jedynie na sposób wykonania orzeczenia i rzutować na zakres egzekucji, jaką będzie prowadziła powódka z zajętej wierzytelności. Te kwestie nie są objęte kognicją Sądu, który orzeka merytorycznie, rozstrzyga o zasadności powództwa. Jest to kwestia, która może mieć znaczenie jedynie na etapie wykonania wyroku i wpływać na stopień zaspokojenia wierzycieli. Z tych względów Sąd nie badał również, w jakim zakresie należności wobec P. K. zostały przez Gminę L. zapłacone na rzecz G. G., a tym samym czy istnieje faktycznie możliwość wyegzekwowania przez powodową spółkę (...) swoich należności z tych wierzytelności wobec Gminy L.. Wydaniu rozstrzygnięcia o uznaniu za bezskuteczną umowy przelewu wierzytelności z dnia 28 lutego 2014 r. wobec powoda nie stało na przeszkodzie ewentualne nawet częściowe zaspokojenie należności wobec G. G..

W konsekwencji Sąd uwzględnił powództwo spółki jawnej (...), wskazując jednocześnie w pkt I wyroku, że ubezskuteczenie czynności prawnej ma na celu zaspokojenie wierzytelności powódki wynikających z nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 14 grudnia 2012 r., wydanym w sprawie o sygn. akt X GNC 3615/12. Powódka sprecyzowała bowiem w piśmie procesowym z dnia 24 czerwca 2014 r. (k. 32) swoje stanowisko wskazując, że domaga się ochrony wierzytelności obejmującej zarówno należność główną, odsetki jak również koszty procesu, wynikające z nakazu zapłaty.

Podstawę rozstrzygnięcia o kosztach postępowania stanowił art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 k.p.c. Powództwo zostało uwzględnione w całości, stąd mając na uwadze zasadę odpowiedzialności za wynik procesu, należało kosztami niniejszego postępowania obciążyć w całości pozwaną. Na zasądzoną na rzecz powódki kwotę w wysokości 773 zł składa się opłata skarbowa od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł oraz opłata od zażalenia na postanowienie sądu rejonowego o odrzuceniu zażalenia na postanowienie o przekazaniu sprawy (756 zł). Sąd miał na względzie okoliczność, że zażalenie to zostało oddalone, niemniej dla ustalenia tego, kto ponosi koszty powstałe w związku z jego wniesieniem istotny jest ostateczny wynik niniejszej sprawy, nie zaś rozstrzygnięcie incydentalnego postępowania, jakim było postępowanie zażaleniowe.

W pkt III wyroku na podstawie art.108 (1) kpc Sąd nakazał pobrać od powódki na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Szczecinie kwotę w wysokości 3.779 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych. Na taką kwotę opiewa opłata sądowa od pozwu, która dotychczas nie została od powódki pobrana - ani przez Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie ani przez Sąd Okręgowy w Szczecinie. To powódkę obciążał obowiązek uiszczenia opłaty sądowej od pozwu (art. 10 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych - t. jedn. Dz. U. 2014 r., poz. 1025 ze zm.) i obowiązek ten nie wygasa w sytuacji, w której opłata taka nie została pobrana przez przeoczenie. Bez wpływu na istnienie takiego obowiązku w ocenie Sądu pozostaje również wynik niniejszego postępowania. Obciążanie obowiązkiem uiszczenia opłaty od pisma wszczynającego postępowanie strony pozwanej z uwagi na fakt, że uległa ona w niniejszym procesie powódce, stanowiłoby nieuzasadnione uprzywilejowanie strony powodowej. Niezależnie od tego wskazać należy, że w razie uiszczenia opłaty od pozwu przez stronę powodową, istniałyby przesłanki (z uwagi na zmianę okoliczności sprawy) zmiany rozstrzygnięcia o kosztach, zawartego w pkt II wyroku poprzez uwzględnienie opłaty od pozwu przy wyliczeniu kosztów poniesionych faktycznie przez powódkę i podlegających zwrotowi na jej rzecz od pozwanej.

Sygn. akt VIII GC 437/14

S., (...)

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3. (...)